

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN OPETTAJIEN KÄSITYKSIÄ OPINTO-OHJAUKSEN NYKYTILASTA

Iina Koreasalo

Heini Solin

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Kesäkuu 2012
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Koreasalo, Iina; Solin, Heini
Sosiaali- ja terveystieteiden opettajien käsityksiä opinto-ohjauksen nykytilasta

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 23 sivua + 5 liitesivua
Kesäkuu 2012
Työn ohjaaja Kosti Nivalainen

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää sosiaali- ja terveystieteiden opettajien käsityksiä opinto-ohjauksesta opiskelijoiden ohjauksen tukena. Opettajille (N=39) järjestettiin kysely eräässä länsisuomalaisessa ammattiopistossa ja haastateltiin opinto-ohjaajaa opinto-ohjauksen nykytilan selvittämiseksi.

Kyselyn vastauksista saatiin yleiskuva siitä, miten opinto-ohjaukseen suhtaudutaan oppilaitoksessa ja miten sitä voitaisiin edelleen kehittää.

Opiskelijoiden henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkitys opiskelun edistymisen tukena tuli esille useassa vastauksessa. Säännöllisin väliajoin toistuvien henkilökohtaisten opintosuunnitelmien päivityksien merkitys opiskelijoiden opiskelun tukijana korostui. Opiskelijan elämänhallintataidot ja motivaatio opiskella valmistuakseen haluamaansa ammattiin koettiin olevan avainasemassa henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa. Opiskelijan ammatillisen ohjauksen onnistuminen koettiin edellyttävän opettajalta verkostoitumista, jossa toimiva opinto-ohjaus on sekä opiskelijan että opettajan tukena. Opettajien valmiuksia tunnistaa opinto-ohjausta tarvitsevat tulee kehittää. Opinto-ohjaukseen kohdistuu paljon odotuksia. Osa odotuksista ei ole ratkaistavissa pelkästään opinto-ohjauksen avulla vaan tarvitaan verkostoitumista ja välittämistä opiskelijoiden asioista.

Asiasanat: opintojen keskeyttäminen, opinto-ohjaus, varhainen puuttuminen, henkilökohtainen opintosuunnitelma, motivaatio

SISÄLLYS

1	AMMATILLINEN OPETTAJA OPISKELIJAN TUKIJANA	4
2	OPINTO-OHJAUKSEN MERKITYS AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA	7
2.1	Opiskelijahuoltotyö	9
2.2	Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	10
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	13
3.1	Kysely opettajille	13
3.2	Opinto-ohjaajan käsityksiä opinto-ohjauksen nykytilasta ja tulevaisuuden haasteita	14
4	OPETTAJIEN NÄKEMYKSIÄ OPISKELIJOIDEN OPPIMISEN TUKEMISESTA	16
4.1	Opintosuunnitelman läpikäyminen	16
4.2	Ammatillinen opettaja opintojen ohjaajana	16
4.3	Eriyistä tukea tarvitsevan opiskelijan tukeminen	17
4.4	Kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen	17
4.5	Opiskelijoiden ryhmäytymisen edistäminen	18
4.6	Opettajien opinto-ohjaukselta toivoman tuen laatu	18
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT	20
	LÄHTEET	23

1 AMMATILLINEN OPETTAJA OPISKELIJAN TUKIJANA

Aila Marjamaan (2008) kehittämishankeraportin mukaan yleisimmät syyt koulutuksen keskeyttämiseen ovat epäonnistunut alan valinta (28 %), opetusjärjestelyihin liittyvät syyt (24 %) ja opiskeluhaluttomuus (21 %).

Opintojen keskeytyminen altistaa syrjäytymiselle, lisää yksinäisyyttä ja osallistumattomuutta. Alhainen koulutustaso yhdessä työttömyyden kanssa lisää syrjäytymisvaaraa. (Nurmi 2009, 15).

Opiskelijoiden keskeyttämiseen ja keskeyttämisen ehkäisyyn on yritetty ammatillisessa koulutuksessa löytää vastauksia viime aikoina. Koulutuksen keskeyttämisen vähentämisen tarvetta painotetaan. Opetusministeriön tuloksellisuusrahoitus huomioi sekä koulutuksen keskeyttämismäärän että koulutuksen läpäisy nopeuden. Kun perusopetukseen, ammatillisen koulutuksen välivaiheeseen, nuorten ohjaukseen ja seurantaan sekä tukitoimiin on kiinnitetty enemmän huomiota, ammatillisen koulutuksen keskeyttämiset ovat vähentyneet. (Pirttiniemi 2009, 105)

Kaikki kuitenkin haluavat oppia. Oppimistehtävien pitää olla oppijaa motivoivia. Jos oppimistehtävät eivät motivoi oppijaa, ei oppimista tapahdu. Myös opettajan tulee olla motivoitunut opettamastaan aihekokonaisuudesta. Opettajan on hyvä pohtia miten hän itse innostuisi oppimaan opettamaansa aihetta. Kun opettaja kertoo oppilaille tuntemuksistaan opetettavaa aihetta kohtaan, osoittaa se hänen olevan sisäisesti motivoitunut. (Pollari & Koppinen 2010, 45.)

Opettajan oppimista pohtiva yhteiskeskustelu oppilaiden kanssa voi saada aikaan oppilaiden sisäisen motivaation syntymisen. Keskustelu poistaa jännitteitä ja antaa oppilaille rohkeutta heittäytyä oppimistilanteisiin. Opettajan tulee kohdata oppilaat kokonaisvaltaisesti omine asenteineen ja tunteineen. Mitä paremmin opettaja tuntee oppilaidensa taustat ja tavat oppia sitä luottavampi ilmapiiri luokassa on ja sitä paremmin yhteistyö sujuu opettajan kanssa. (Pollari & Koppinen 2010, 46.)

Opiskelijan päämäärähakuisuus synnyttää motivaation. Opiskelijalla on toive päästä tavoitteisiinsa ja keinot saavuttaa ne. (Stenlund 2006, 18.) Yleensä oppijan suoritus paranee, kun motivaatio kasvaa. Motivaatio on keskeinen persoonallisuutemme osa. Motivaatio on ihmisen sisäistä halua saada jotain aikaan. Mitä enemmän oppijalla on motivaatiota, sitä positiivisempi asenne hänellä on oppimiseensa ja hän sitoutuu opintojensa loppuun suorittamiseen. (Stenlund 2006, 18.)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjiä motivoivat tuotokset. Suoritettujen opinto-
viikkojen lukumäärä, suoritettujen tutkintojen määrä ja tutkinnon suorittaneiden
sijoittuminen huomioidaan tuotoksina. (Aaltonen; Kirjavainen; Moisio ja Ollikainen 2007, 33.) Ammatillisessa koulutuksessa tuottavuus näyttäisi olevan parempi kuin lukioissa ja perusopetuksessa. (Aaltonen; Kirjavainen; Moisio ja Ollikainen 2007, 52.)

Minäkuva on hyvin tärkeä opiskelijan suhdetta ympäristöönsä, toisiin ihmisiin ja itseensä säätelevä tekijä. Hyväksytyksi tuleminen tulevana oman alansa ammattilaisena on perusta kaikelle motivaatiolle. Jos opiskelija ei saa hyväksyntää, hän voi päättää asian itsenäisesti eikä tule kouluun. Opiskelijalle koulu on kuitenkin vain osa elämää. (Antila 2003, 125.)

Elinikäinen oppiminen on seurausta jatkuvasta itsensä kehittämisen motivaatiosta. Elinikäinen oppiminen käsittää avaintaidot, joita tarvitaan jatkuvasti opiskelussa, uusien tilanteiden kohtaamisessa ja selviytymisessä työelämän vaihtelevissa tilanteissa. Elinikäisen oppimisen taidot parantavat opiskelijan elämänlaatua ja kehittävät persoonallisuutta. (Painoviestinnän perustutkinto, 2010, 13.)

Kehittämishankkeessa selvitetään sosiaali- ja terveystieteiden opettajien käsityksiä opinto-ohjauksesta opiskelijoiden opiskelun tukijana. Mitkä ovat opettajan keinot tehdä oppimisesta merkityksellistä opiskelijalle? Millaiset ovat opettajan mahdollisuudet saada opiskelija opiskelemaan valmistumiseen asti? Miten opintojen ohjaus voi auttaa opettajaa tässä työssä? Kehittämishankkeen johtajatuksena on elinikäinen oppiminen. Sekä opiskelija että opettaja ovat oppijan roolissa. Kehittämishankkeen lähtökohtana oli huoli lähihoitajaopiskelijoi-

den koulun keskeyttämisistä. Millaiset ovat ammatillisen opettajan mahdollisuuden vaikuttaa opiskelijan koulun keskeyttämiseen? Millaista tukea ammatillinen opettaja saa työhönsä opinto-ohjauksesta?

Kehittämishankkeen tuloksia etsitään kyselylomakkeen ja haastattelun avulla. Kyselylomakkeet jaetaan kolmellekymmenelleyhdeksälle (N=39) sosiaali- ja terveysalan opettajalle eräässä länsisuomalaisessa ammattiopistossa. Opinto-ohjaajaa haastatellaan kehittämishankkeen asiantuntijaedustajana opinto-ohjauksen nykytilan selvittämiseksi. Kyselyn ja haastattelun tuloksista odotetaan saavan sosiaali- ja terveysalan opettajien odotuksia opinto-ohjauksesta opiskelijoiden opintojen tukijana.

2 OPINTO-OHJAUKSEN MERKITYS AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada sekä henkilökohtaista että muuta opintojen ohjausta. Opiskelijalla on oikeus saada opiskelussa tai elämäntilanteiden muutoksissa tarvitsemiaan tukipalveluita. Opintojen ohjauksella tulee tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti opintojen eri vaiheissa. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 260.)

Lähihoitajan tutkintoon sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa (VN:n päätös 213/1999). Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa opintojen eri vaiheissa. Tarkoitus on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksesta ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opinto-ohjauksen järjestämisen tavoitteena on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Opinto-ohjauksella pyritään lisäämään opiskelijoiden hyvinvointia, ehkäisemään opintojen keskeyttämistä, edistämään työllistymistä ja tukemaan jatko-opintoihin hakeutumista. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 260-261.)

Lisäksi opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Opiskelijan tulee tietää tutkintoonsa kuuluvat tutkinnon osat ja niiden valinnan mahdollisuudet. Opiskelija osaa opinto-ohjauksen avulla suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuuta opinnoistaan. Hän osaa myös seurata omaa opintomenestystään ja tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Hän kykenee tunnistamaan opiskeluunsa ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyviä ongelmia ja osaa hakea niihin tukea. Hän osaa käyttää opiskelijahuollon palveluita ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja. Tavoitteiden saavuttamista tukee koulutuksen järjestäjän velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille opiskelijan opintojen etenemisestä. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 260.)

Koulutuksen järjestäjän on kiinnitettävä huomiota erityisesti niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on opiskelu- tai oppimisvaikeuksia, poissaoloja koulutuksesta tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 260.)

Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaansa opinto-ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan opinto-ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Suunnitelma toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen työkaluna. Siinä määritellään, miten ja minkälaista tukea opiskelija saa ohjaustoimintaan osallistuvilta. Suunnitelmassa esitetään, miten yhteistyö eri koulutuksen järjestäjien kanssa on järjestetty, jotta opiskelija voi valita tutkinnon osia ja opintoja eri koulutusohjelmista ja tutkinnoista sekä suunnitella useamman kuin yhden tutkinnon suorittamista. Opinto-ohjaussuunnitelmassa määritellään myös yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa. Opiskelijahuoltosuunnitelma on osa ohjaussuunnitelmaa. Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki oppilaitoksen opettajat sekä muut ohjauksesta vastuulliset. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata ja motivoida opiskelijaa tutkinnon suorittamisessa ja opintojen suunnittelussa. Hänen tehtävänsä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiaan ja kehittämään oppimisen valmiuksiaan. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 261.)

Opinto-ohjausta järjestetään mm. henkilökohtaisena ja ryhmäohjauksena. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelunsa tueksi ja valintojen tekemiseen, jotta hän kykenee suunnittelemaan opiskelujensa sisällön ja rakenteen itselleen sopiviksi. Opinto-ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä koko koulutuksen ajan. Opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia seurataan ja tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 261.)

2.1 Opiskelijahuoltotyö

Opiskelijahuollon tulee edistää oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä koulutuksen keskeytymistä. Nuorten opiskelijoiden kohdalla koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä huoltajien kanssa. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 269).

Kehittämishankkeen yhtenä tavoitteena on selkiyttää opinto-ohjaajan toimenkuvaa ammatillisessa opiskelijahuoltotyössä. Selkiyttämistä tarvitaan opiskelijahuollon asemaan, organisointiin ja johtamiseen. Opiskelijahuoltotyö ilmenee erilaisena riippuen vaihtelevista tilanteista, yhteistyötahoista ja tarpeista (Kuraattorit ammatillisessa koulutuksessa 2007, 28).

Opiskelijahuoltoryhmän tavoitteena oppilaitosyhteisössä on opiskelijoiden tukeminen. Keinoina ovat opiskelun tukeminen, opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen ja myönteinen kokonaiskehitys. (Kuraattorit ammatillisessa koulutuksessa 2007, 21.)

Opinto-ohjaajat tekevät paljon yhteistyötä kuraattorien, opettajien ja opiskelijaterveydenhuollon kanssa. Psykologien kanssa tehtäisiin enemmän yhteistyötä, jos heitä olisi enemmän ammatillisessa opetuksessa. (Kuraattorit ammatillisessa koulutuksessa 2007, 29.)

Opiskelijahuollon tehtävä on huolehtia oppimisen perusedellytyksistä. Perusedellytyksiä ovat opiskelijan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Fyysinen ympäristö käsittää oppimisympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehtimisen. Terveystarkastukset, piha-alueiden turvallisuus ja monipuolinen opiskelijaruokailu kuuluvat fyysiseen hyvinvointiin. Psyykinen hyvinvointi tarkoittaa kunkin opiskelijan omien edellytysten mukaisesta opintojen etenemisestä huolehtimista ja tarvittavan opinto-ohjauksen järjestämistä. Sosiaaliseen hyvinvointiin kuuluu opiskelijoiden sosiaalisten valmiuksien tukeminen, ryhmäytymisen edistäminen ja kiusaamisen estäminen sekä kannustaminen osallisuuteen. (Honkanen & Suomala 2009, 40.)

Oppilashuoltoryhmässä on edustettuna eri toimijaryhmät. Siihen kuuluu rehtori tai muu esimies, opinto-ohjaaja, kuraattori, erityisopettaja ja terveydenhoitaja. (Nurmi 2009, 33.) Oppilashuoltoryhmään voi kuka tahansa koulun työntekijä, opiskelija tai hänen vanhempansa tuoda huolensa. Oppilashuollon toiminta on osa koulun arkea ja siihen kuuluu ennaltaehkäisevä työ, huolen puheeksi ottaminen, kriisityö sekä ongelmiin puuttuminen. (Honkanen & Suomala 2009, 41.)

Opettajan mahdollisuudet puuttua opiskelijan ongelmiin ovat yleensä erittäin hyvät. Opettaja voi tukea opiskelijan opiskelua päivittäin ja käynnistää tarvittaessa tukitoimet yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa. (Nurmi 2009, 33.) Varhaisessa puuttumisessa on keskiössä voimavarojen kartoittaminen ja tulevaisuuden ajattelu. Miten opettaja voi tukea opiskelijaa ja millaista tukea opettaja saa opiskelijan tukemiseen? (Nurmi 2009, 43.)

Nurmen (2009, 72) mukaan varhainen puuttuminen koettiin tärkeäksi sekä opiskelijoiden opiskelun tukemisen että koulun tuloksen näkökulmasta. Keinot olivat vanhoja koulumaisia keinoja: säännöllistä koulunkäyntiä ja kurinalaista työtä. Opettajien ohjaustyön ja työyksikön tuloksen parantaminen korostuivat opettajien vastauksissa voimakkaimmin.

Välittäminen on keino saada opiskelijat oppimaan sitoutuneesti. Kun opettaja on aidosti kiinnostunut opiskelijoiden työn teosta, voi se kasvattaa opiskelijoiden sisäistä motivaatiota tehdä opiskelutyötä. Välittäminen on opettajan keino auttaa opiskelijaa, joka on vaikeuksissa. Opettajan kannalta hankalinta on voimattomuus. Vaikka kuinka välittäisi, voi olla, ettei opiskelija ota välittämistä vastaan eikä sitoudu oppimaan. (Harjunen 2002, 430.)

2.2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma eli HOPS perustuu oppiaineista laadittuihin opetussuunnitelmiin ja tutkinnolle asetettuihin tavoitteisiin. HOPS muodostaa opiskelijalle näkyvän ja ajantasaisen toimintasuunnitelman, joka mah-

dollistaa opiskelun huomioiden opiskelijan elämäntilanteen ja opiskelulle asetetut tavoitteet. (Levander, Kaivola ja Nevgi 2003, 186.) Kirjallinen henkilökohtainen opintosuunnitelma eli HOPS on oltava opetushallituksen määräyksen mukaisesti osana ammattitutkintoa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuuta opinnoistaan (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 260).

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tukee opiskelijan urasuunnittelua ja kehittää hänen itsearviointivalmiuksiaan. HOPS perustuu opiskelijan oman opiskelun suunnitteluun, yksilöllisiin valintoihin, opinnoissa etenemiseen ja oppimisen arviointiin. Opiskelijaa ohjataan HOPSin laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Se on suunnitelma, jonka toteuttamiseen opiskelija sitoutuu ja motivoituu koko koulutuksen ajaksi. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 262).

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaan osallistuvat opettaja tai opettajat ja tarvittaessa opinto-ohjaaja yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelmassa määritellään oppimisen tavoitteet, opintojen suorittaminen, suoritustavat ja ajoitus sekä opintojen arviointi. Laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset tyylit oppia. Mahdolliset oppimista vaikeuttavat asiat tunnistetaan ja opiskelijan itseohjautuvuutta ja ammatillista kasvua ohjataan ja tuetaan. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan. Tarvittaessa opiskelijalle annetaan tukiopetusta. Opiskelija ja opettajat arvioivat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisen esteet. Opiskelijaa ohjataan tekemään omaa oppimistaan koskevia päätöksiä sekä tarvittaessa tarkentamaan ja muokkaamaan suunnitelmaa opintojen edetessä. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma sisältää opiskelijan omat yksilölliset valinnat, opinnoissa etenemisen, oppimisen arvioinnin, opiskelijan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen, työssäoppimisen paikat ja ajat sekä ammattiosaamisen näytöt. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 262)

HOJKS eli henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma pitää tehdä jokaiselle erityisopetuksessa olevalle opiskelijalle. Suunnitelmassa määritellään opiskelijan tarvitsemat yksilölliset tukitoimet, esimerkiksi tulkkipal-

velut, oppilashuoltopalvelut ja mahdolliset muut avustajapalvelut. HOJKS edellyttää myös tavoitteiden saavuttamisen seuranta. Tavoitteita sekä pedagogisia ja kuntoutuksellisia menettelyjä muutetaan opiskelun kuluessa, jos aikaisemmin HOJKS:ssa asetetut tavoitteet ja toimet eivät osoittaudu sopiviksi. (Jahnukainen 2001, 139.)

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Kehittämishankkeen kohteeksi valittiin eräs länsisuomalainen ammattiopisto. Aiheesta tehtiin sosiaali- ja terveysalan opettajille kyselylomake. (Liite 1) Sen jälkeen haettiin tutkimuslupa. Tutkimusluvan hyväksymisen (1.2.2012) jälkeen ammattiopiston henkilökunnan kautta jaettiin opettajille kyselylomakkeet. Lisäksi haastateltiin oppilaitoksen opinto-ohjaajaa. (Liite 2)

3.1 Kysely opettajille

Kyselylomake lähetettiin kaikille nuorisosaasteen sosiaali- ja terveysalan opettajille (N=39). Vastausaika kyselyyn oli 7.2. – 24.2.2012. Vastausaikaa jatkettiin vielä parilla viikolla, koska vastaajien määrä jäi pieneksi. Määräaikaan mennessä saatiin kahdeksan täytettyä kyselylomaketta. Vastaamisen jatkoajalla saatiin vielä yksi lomake. Vastauksia tuli yhteensä yhdeksän (N=9) eli vastausprosentti oli 23 %.

Kaikilla kyselyyn vastanneilla oli suoritettuna opettajan pedagogiset (60 op) opinnot. Kaikilla oli myös ilmoituksensa mukaan ylempi korkeakoulututkinto. Taulukossa 1 on ilmoitettu vastaajien opettajana toimimisen pituus.

TAULUKKO 1: Kyselyyn vastanneiden (N=9) opettajakokemus.

Opettajajakokemus				
alle 1 vuosi	1-5 vuotta	5-10 vuotta	11-20 vuotta	yli 20 vuotta
	N=3	N=2	N=1	N=3

Taustatietoja kysyttäessä olivat koulutusta koskevat vaihtoehdot laadittu huolimattomasti. Vaihtoehtoina olivat ainoastaan ylempi tai alempi korkeakoulututkinto tai muu tutkinto. Vastausvaihtoehtoihin olisi kannattanut laittaa myös ammattikorkeakoulututkinto.

Kaikki palautuneet vastauslomakkeet käytiin läpi ja tulokseksi saatiin oppilaitoksen opettajien kokemuksia ja odotuksia opinto-ohjaukselta yhdeksältä vastaajalta.

3.2 Opinto-ohjaajan käsityksiä opinto-ohjauksen nykytilasta ja tulevaisuuden haasteita

Kehittämishankkeeseen sisältyi myös opinto-ohjaajan haastattelu, jonka tarkoitus oli selvittää oppilaitoksen opinto-ohjauksen käytänteitä.

Opinto-ohjaajan mukaan päätoimisia opinto-ohjaajia on yhdeksän ja lisäksi yksi ammattiin valmistamattomassa maahanmuuttajakoulutuksessa. Lisäksi on useita kymmeniä osa-aikaisia opinto-ohjaajia eli osasto-opinto-ohjaajia. Päätoimisten opinto-ohjaajien tehtäviin kuuluu opiskelijarekrytointi, markkinointi ja opiskelijoiden ohjaaminen opintojen eri vaiheissa. (ks. liite 2.)

Opinto-ohjaajat ja kuraattorit muodostavat ohjaustiimin, jossa hoidetaan työnjako ja organisointi. Kaikkien ammattiopiston henkilökuntaan kuuluvien tehtävänä on opiskelijoiden ohjaus ja neuvonta oman ammattialansa valmiuksien mukaisesti. Ryhmänohjaajat tekevät jokaiselle opiskelijalleen vuosittain henkilökohtaisen opintojen järjestämistä koskevan suunnitelman. Opinto-ohjaaja huolehtii, että hyväksi lukemiset suoritetuista opinnoista ovat suunnitelmassa ajan tasalla.

Ryhmänohjaajat käyvät kaksi kertaa vuodessa jokaisen opiskelijan kanssa henkilökohtaista opintosuunnitelmaa koskevat keskustelut (HOPS - keskustelut). Jonkin verran käydään läpi myös opinto-ohjaajan laatimaa osaamisen tunnistamista. Osaamisen tunnistamisen perusteella opiskelija voi saada vapautuksia opinnoista, esimerkiksi ATK:sta. HOPS tehdään aina vuodeksi kerrallaan. Alan vaihtajat, esimerkiksi vaatetus- tai catering-opinnot suorittaneet ja lukion käyneet voivat saada paljon vapautuksia opinnoista. Kaikki eivät kuitenkaan halua mitään hyväksi luettavan opinnoistaan vaan haluavat suorittaa kaiken. Ryhmänohjaaja konsultoi tarpeen mukaan opinto-ohjaajaa. Puhelinohjausta on paljon.

Haasteita opinto-ohjauksessa on liian suuri ohjattavien määrä. Opintohallituksen suositusten mukaan ohjattavia opinto-ohjaajalla tulisi olla 200 - 250 opiskelijaa. Todellisuudessa heitä on 400 tai välillä jopa 600. Ryhmäohjausta ei voi tehdä, koska ryhmät ovat niin heterogeeniset. Jokainen opiskelija tarvitsee juuri omaan tilanteeseensa sopivaa henkilökohtaista ohjausta. Ylioppilaspohjaisten ja peruskoulupohjaisten opiskelijoiden tarpeet ovat usein erilaisia.

Kuitenkin ryhmäytymistä tulisi tukea osana opiskelijoiden ohjausta. Ryhmät ovat välillä isoja, esimerkiksi sairaanhoidon ja huolenpidon ryhmässä on tällä hetkellä 36 opiskelijaa. Yleensä maksimiopiskelijamäärä ryhmässä on 30 opiskelijaa. Uusi opetussuunnitelma koskee tällä hetkellä vain ylioppilaspohjaisia linjoja. Miten uuden ja vanhan opetussuunnitelman limittäminen onnistuu? Ohjaustiimi kehittää sähköistä materiaalia, johon opiskelija voi skannata todistuksensa, jotka haluavat hyväksi luettaviksi. Arjen työn kehittäminen esimerkiksi soveltuvuuskoepalaverien avulla on tulevaisuuden haasteita.

Vähän yli viisi prosenttia ($> 5\%$) opiskelijoista keskeyttää opintonsa. Tavoitteena on saada se alle viiteen prosenttiin ($< 5\%$). Opiskelun keskeyttämisen tärkeimmät syyt ovat varusmies- tai siviilipalvelus, töihin meno, terveydelliset syyt, opiskelumotivaation puuttuminen ja henkilökohtaiset syyt. Keskeyttämistilanteessa pitää aina olla kuraattori ja opinto-ohjaaja ja opiskelijalle kirjataan yksityiskohtaiset ohjeet opiskeluiden jatkamista varten. Se voi olla vaikka opiskelijan soitto tiettyinä päivinä opinto-ohjaajalle.

Joskus opiskelijat aloittavat alan töiden teon ennen opintojen saattamista loppuun eivätkä suostu edes haettuna jatkamaan opintojaan loppuun. Tämä on esimerkki negatiivisesta opintojen keskeyttämisestä.

Opinto-ohjaajan haastattelun mukaan opinto-ohjaajalla on ohjattavanaan suuri määrä erilaisia opiskelijoita ja opettajia. Opinto-ohjaajalla on lopullinen vastuu opiskelijoiden valmistumisen mahdollistamisesta. Opiskelija vastaa itse omasta opiskelustaan ja opintojensa etenemisestä, mutta kaikilla ammattiopiston henkilökuntaan kuuluvilla on velvollisuus ohjata opiskelijaa oman ammattitaitonsa mukaisesti.

4 OPETTAJIEN NÄKEMYKSIÄ OPISKELIJOIDEN OPPIMISEN TUKEMISESTA

4.1 Opintosuunnitelman läpikäyminen

Kysymyksellä neljä (liite 1) haluttiin selvittää käytänteet, joita opettajilla on opintosuunnitelman läpikäymiseen.

Opintosuunnitelman läpikäymiseen opettajilla (N=9) on eri käytänteitä. Opintosuunnitelmaa opettajat käyvät lävitse kirjallisesti. Paperille laitetaan opintojakson tavoitteet, muistiinpanot ja sisällöt sekä toteutussuunnitelma ja kriteerit. Kaksi opettajaa (N=2) toi esille HOPS -keskustelut. Myös internet, kirjat, opintokäynnit ja ryhmätyöt mainittiin vastauksissa. Ryhmänohjaustuntien merkitystä korosti kolme opettajaa (N=3). Opintosuunnitelmaa kaikki (N=9) opettajat tarkistavat opintojen alkaessa ja säännöllisin väliajoin sen jälkeen.

4.2 Ammatillinen opettaja opintojen ohjaajana

Opettajien kohtaamat haasteet opiskelijoiden ohjaamisessa oli kysymyksen viisi (liite 1) aiheena.

Opiskelijoiden ohjaamisessa opettajat kokivat haasteeksi opiskelijan oman osaamisen arvioinnin. Viisi opettajaa (N=5) toi esille opiskelijan vastuun ottamisen, itseohjautuvuuden ja elämäntaitojen merkityksen. *"Myös lahjakkaat ovat haaste"*, ilmaisi asian yksi opettajista. Opiskelijan opintojen eteneminen suunnitellusti oli opettajalle monelle haaste. *"Pitää olla äitinä, isänä, poliisina yms. Sen lisäksi, että on opettajana"*, kirjoitti eräs opettaja. Yksilöllisen ohjausajan järjestäminen, syrjäytymisvaaran huomioiminen ja opiskelijoiden työssä oppimisen käytänteiden hallitseminen olivat monelle opettajalle haasteita. Opiskelijoiden motivaation ja itseohjautuvuuden puutteen kokivat kaikki (N=9) ohjaamisen haasteeksi.

Opettajien kokemuksia opinto-ohjauksesta kysyttiin kysymyksessä kahdeksan (liite 1).

Opiskelijoille suunnatun opinto-ohjauksen tulee erään opettajan mukaan antaa opiskelijalle valinnanmahdollisuuksia opintojen suoritukseen. Useimmat opettajat (N=7) pitivät opinto-ohjausta lähinnä opinto-ohjaajan tehtävänä. *”Koulusamme on hyvät opot, joiden puoleen voi kääntyä niin opettaja kuin oppilaskin. Opettaja osaa ja voi ohjata perusasioissa, opo sitten esimerkiksi jatkokoulutussasioissa”*, eräs opettajista kommentoi.

4.3 Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tukeminen

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukeminen oli kysymyksen kuusi aiheena (liite 1).

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tuen tarpeet vaihtelevat. Opettajan tehtävänä koettiin tuen tarpeiden tiedustelu ja problematiikan tunnistaminen. Riittämättömät aikaresurssit mainitsi yli puolet (N=5) kyselyyn vastanneista opettajista. Erityisopiskelijoiden tarvitseman lisätyön mainitsi lähes kaikki (N=7) opettajat. Eräs opettajista pohti paikkaa mihin erityisopiskelijat voitaisiin lähettää. Yksi opettaja totesi erityisopiskelijoiden ohjaamisen olevan tavallista opettajan työtä, koska *”erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita on paljon, joka ryhmässä.”* Kaksi opettajaa (N=2) toi esille verkostotyön merkityksen erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tukemisessa.

4.4 Kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen

Kysymyksellä seitsemän (liite 1) haluttiin tietää, miten kodin ja koulun välistä yhteistyötä voidaan kehittää ja miten sitä voidaan hyödyntää henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa.

Opettajat kokivat kodin ja koulun välisen yhteistyön merkityksen suureksi henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa lähinnä alaikäisten opiskelijoiden kohdalla. Yli 18-vuotiailta opiskelijoilta pitää kysyä lupa ennen mahdollista

yhteydenottoa vanhempiin. Osalla opettajista oli opetettavanaan vain yli 18-vuotiaita opiskelijoita (N=3). Vastauksissa kaksi opettajista korosti opiskelijan omaa vastuuta opintojensa etenemisestä ja itseohjautuvuutta (N=2). Alaikäisten vanhemmilta saadaan kysymällä selville millainen opiskelija on ja miten paljon koti voi tukea häntä. Yksi opettajista ehdotti vanhemmille suunnattua keskustelutuokiota. *"Olisiko otettava käyttöön opettajan vanhemman vartti"*, opettaja kommentoi. Muutamassa vastauksessa (N=3) korostettiin, että aikaa tarvitaan enemmän.

4.5 Opiskelijoiden ryhmäytymisen edistäminen

Kysymys yhdeksän (liite 1) koski opiskelijoiden ryhmäytymistä ja miten sitä voitaisiin edistää.

Opettaja ja oppilaitos voivat edistää opiskelijoiden ryhmäytymistä yhteistoinnallisuudella, tiimeillä, verkostoilla, ryhmätöillä ja erilaisilla oppimisprojekteilla. Nämä kaikki tai osan niistä toi esille kaikki (N=9) opettajista. Ryhmänohjaajalla on suuri merkitys ryhmäytymisessä (N=2). Yhteiset teemapäivät, retket ja didaktiset ratkaisut koettiin tärkeinä. Positiivisen palautteen merkityksen toi esille kaksi opettajaa (N=2). Tasapuolinen kohtelu on ryhmäytymisen perusta. *"Kohtelemalla kaikkia mahd. tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti"*, totesi eräs opettaja.

4.6 Opettajien opinto-ohjaukselta toivoman tuen laatu

Kysymys 10 tiedusteli opettajilta, millaista tukea he toivovat opinto-ohjaukselta.

Opinto-ohjaukselta toivottiin tukea ongelmatilanteisiin ja erityisopiskelijoiden kohtaamiseen (N=2). Eräs opettaja halusi selkeämmän rajanvedon opinto-ohjaajan ja opettajan töiden välille. *"Tuntuu, että opon täytyy hämmentää soppaa" ihan liikaa"*, kirjoitti opettaja. Erään opettajan mukaan erityistä tukea tarvitsevien tukeminen ja opiskeluedellytysten huomioiminen on osa ihan tavallista opettajan työtä. *"Erityistä tukea tarvitsevia on paljon, joka ryhmässä"*,

kommentoi opettaja. Kolme opettajaa (N=3) toi esille opinto-ohjauksen toimivuuden merkityksen. Eräs opettaja totesi: *"Kaikista ei ole hoitajiksi, pitäisi olla joku joustava systeemi, että heidät saisi muihin opistolinjoihin."*

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT

Kehittämishanke avasi sosiaali- ja terveysalan opinto-ohjauksen nykytilan. Opinto-ohjaukseen kohdistuu paljon odotuksia. Osa odotuksista ei ole ratkaistavissa pelkästään opinto-ohjauksen avulla vaan tarvitaan moniammatillista verkostoitumista ja välittämistä opiskelijoiden asioista.

Kyselyn vastauksista saatiin yleiskuva siitä, miten opinto-ohjaukseen suhtaudutaan oppilaitoksessa ja miten sitä voitaisiin edelleen kehittää. Opettajat kaipaavat selkeitä ohjeita ja lisäkoulutusta. Oppilaitoksessa tulisikin käydä enemmän keskustelua opinto-ohjauksen tilasta ja laatia toimintasuunnitelma opinto-ohjauksen edelleen kehittämiseksi. Opettajien valmiuksia tunnistaa opinto-ohjausta tarvitsevat tulee kehittää. Opinto-ohjaus on yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki oppilaitoksen verkostot. Myös sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tutkinnon perusteissa mainitaan, että koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaansa opinto-ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan opinto-ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Suunnitelma toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen työkaluna. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010, 261.)

Opiskelijoiden opintojen ohjaamisen kehittämiseksi eräs opettaja kirjoitti näin: *”Varhainen puuttuminen ongelmiin tärkeää.”* Tämän totesi myös Nurmi väitöskirjassaan (2009). Opettajan mahdollisuudet puuttua opiskelijan ongelmiin ovat yleensä erittäin hyvät. Opettaja voi tukea opiskelijan opiskelua päivittäin ja käynnistää tarvittaessa tukitoimet yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa. (Nurmi 2009, 33.) Varhaisessa puuttumisessa on keskiössä voimavarojen kartoittaminen ja tulevaisuuden ajattelu (Nurmi 2009, 43).

Yksi opettaja toi esille sen, ettei kaikista ole hoitajiksi. Heitä varten pitää olla joustava systeemi vaihtaa ammattiopiston muihin opintolinjoihin. Toinen opettaja toi esille työnohjauksen merkityksen. *”Työnohjausta, koska usein jään opettajana pohtimaan oppijan vaikeita elämäntilanteita yksin. Oma uupuminen tulee helposti”*, totesi opettaja. Selkeän opetussuunnitelman merkitystä opintojen ohjaamisen kehittäjänä korosti kaksi opettajaa (N=2).

Opinto-ohjaajan haastattelu onnistui hyvin. Opinto-ohjaaja avasi ammattiopiston opiskelijan ohjausta niin, että sen linkittyminen opintosuunnitelman ja opettajien suorittaman ohjaustyön kanssa on helpompi ymmärtää. Sosiaalistuminen yhteiskuntaan edellyttää koulutusta ja työtä. Ammatillinen koulutus mahdollistaa työelämän arvojen ja normien sisäistämistä. Se lisää nuorten mahdollisuuksia työllistyä ja auttaa heitä hallitsemaan omaa elämäänsä. (Nurmi 2009, 13.)

Opinto-ohjaaja korosti jokaisen ammattiopiston työntekijän vastuuta osallistua opiskelijoiden opinto-ohjaukseen. Suuri osa kyselyyn vastanneista opettajista (N=5) näki opinto-ohjauksen kuuluvan vain opinto-ohjaajalle. Yhden vastaajan sanoin: *”ohjaan helposti opon luokse, ettei tule sanottua väärin.”* Tässä oli ristiriitaa näkemyksissä tai väärinkäsityksiä, koska opinto-ohjaajan mukaan opintojen ohjaus kuuluu kaikille ammattiopiston työntekijöille oman ammattitaitonsa mukaisesti. Kokevatko opettajat, että opinto-ohjaus on jotain erityistä salatieltä? Opinto-ohjaus voi kuitenkin olla mitä tahansa opettajan ja opiskelijoiden välistä keskustelua, joka koskee opiskelijoiden oppimista.

Useilla yli 18-vuotiaita opettavilla tuntuu kyselyn mukaan olevan suuri kynnys ottaa yhteyttä opiskelijan vanhempiin. Tähän on ilmeisesti syynä se, että heiltä täytyy kysyä lupa ennen kuin vanhempiin voi ottaa yhteyttä. Kuitenkin yli 18-vuotiaalla voi olla isot oppimisvaikeudet, joiden selvittely vaatii yhteydenpitoa vanhempien kanssa. Voisiko joustavampi yhteydenpito opiskelijoiden vanhempien kanssa ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia ja opiskelun keskeyttämissiä? Jäämme pohtimaan miten asiassa tulisi menetellä.

Kyselylomakkeiden alhaiseen vastausprosenttiin (23 %) on mielestämme monta syytä. Ensinnäkin terveydenhuollon opettajat vastaavat useaan eri kyselyyn vuosittain. Siitä voi seurata kaikenlaisiin kyselyihin kyllästyminen. Toiseksi voidaan ajatella, ettei kyselyllä kuitenkaan saada mitään muutosta aikaan eli hyötynäkökulman huomioiminen. Yksi vastanneista sanoi kysymyksiä aika vaikeasti muotoiluiksi. Kolme vastaajaa (N=3) oli itse korjaillut kyselylomakkeen kysymyksiä ennen niihin vastaamista. Kaksi vastaajaa (N=2) oli jättänyt vastaamatta kahteen viimeiseen kyselylomakkeen kysymykseen. Kodin ja koulun yhteistyötä henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekemisessä kar-

toittava kysymys oli myös usealla vastaamatta, koska heillä on opetettavanaan vain 18 vuotta täyttäneitä opiskelijoita. Kyselylomakkeiden esitestaus esimerkiksi muilla opettajaopiskelijoilla olisi kannattanut, koska tällöin joidenkin kysymysten vaikeaselkoisuus olisi paljastunut etukäteen.

Useiden opettajien vastahakoisuus tehdä mitään ylimääräistä työtä oman perustehtävänsä lisäksi näkyi tässä kyselyssä. Ovatko opettajien voimavarat loppuun käytetyt vai säästävätkö he itseään välttyäkseen loppuun palamiselta? Aloittelevina opettajina joudumme varmasti vielä usein pohtimaan näitä asioita.

Koimme alhaisen kyselyyn vastausprosentin (23 %) pettymyksenä. Voiko yhdeksän vastaajan perusteella vetää mitään johtopäätöksiä kehittämishankkeen tuloksista? Koska kyselyaikaa oli vielä jatkettukin, tämä tulos täytyi hyväksyä ja lähteä käsittelemään sitä.

Tässä tutkimuksessa opinto-ohjauksen tilasta haluttiin näkökulma nimenomaan opettajan kannalta. Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla vastaava tutkimus jollain täysin eri alalla. Myös opiskelijoiden näkökulmaa voisi seuraaviin tutkimuksiin ottaa lisää.

Oman opettajuutemme kannalta työ toi pohdittavaa sen osalta, että opinto-ohjaus tulee kuulumaan myös meidän työhömme eikä pelkästään opinto-ohjaajalle. Tulisikin ajatella niin, että opinto-ohjaus on mikä tahansa keskustelu opettajan ja opiskelija välillä, joka edistää tutkinnon loppuun suorittamista.

LÄHTEET

- Aaltonen, J., Kirjavainen, T., Moisio, A., Ollikainen, V. 2007. Perusopetuksen, lukioiden ja ammatillisen peruskoulutuksen tuottavuus ja tehokkuus – Loppuraportti. VATT -tutkimuksia. Helsinki: Oy Nord Print Ab.
- Antila, J. 2003. Erityisoppilaan itsetunnon hyvä kehitys vaatii kasvattajien yhteistyötä. Teoksessa Jahnukainen, J. & Pynnönen, P.(toim.) Ammatillisen opetuksen kentällä. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.s.123 – 125.
- Harjunen, E. 2002. Miten opettaja rakentaa pedagogisen auktoriteetin? Otteita opettajan arjesta. Turku: Painosalama Oy.
- Honkanen, E. & Suomala, A. 2009. Oppilashuollon käsikirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Jahnukainen, M. 2001. Lasten erityishuolto ja –opetus Suomessa. 11. täysin uudistettu painos. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Kuraattorit ammatillisessa koulutuksessa. 2007. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Marjamaa, A. 2008. Keskeyttäjän kuva. Selvitys opiskelun keskeyttämisestä Mikkelin ammattiopistossa. Kehittämishankeraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu.
- Nurmi, P. 2009. Opettaja kouluhyvinvoinnin edistäjänä. Toisen asteen opettajat dialogisuutensa ja autenttisuutensa sääntelijöinä. Väitöskirja. Kuopion yliopisto.
- Painoviestinnän perustutkinto, ammatillisen perustutkinnon perusteet. 2010. Opetushallitus. Vaasa: Oy Fram Ab.
- Pirttiniemi, J. 2009. Keskeyttämisen ehkäisy ja poissaolot. Teoksessa Väyrynen, P., Saaristo, V. & Rigoff(toim.). Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa –perusraportti kyselyistä vuonna 2008. Helsinki: Edita Prima Oy. s.105 – 107.
- Pollari, J. & Koppinen, M-L. 2010. Ketä kannattaa opettaa? Juva: WS Bookwell.
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, ammatillisen perustutkinnon perusteet. 2010. Opetushallitus. Vaasa: Oy Fram Ab.
- Stenlund, A. 2006. Sitoumus, mahdollisuus vai velvollisuus? Tampereen ammatillisen opettajakorkeakoulun vaikuttavuuden arviointia koulutukseen osallistuneiden odotuksiin ja kokemuksiin perustuen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy Juvenes Print.

KYSELYLOMAKE

Hyvä opettaja,

*Opiskelemme Tampereen ammattikorkeakoulun ammatillisessa opettajan-
koulutuksessa ja teemme opiskeluun liittyvää kehittämishanketta sosiaali-
ja terveydenhuoltoalan opiskelijoiden opiskelun ohjaamisesta. Kehittä-
mishankkeessamme haluamme selvittää, miten opettajat kokevat oppilai-
toksen opiskelijoiden opintojen ohjauksen ja miten sitä voidaan edelleen
kehittää.*

*Vastatkaa alla olevaan kyselyyn. Kysely suoritetaan luottamuksellisesti ja
nimettömänä. Yksittäisen vastaajan tietoja ei kyselylomakkeesta pysty
missään vaiheessa tunnistamaan. Kehittämishankkeemme onnistumisen
kannalta on tärkeää, että vastaatte jokaiseen kysymykseen.*

*Tarvittaessa voitte jatkaa vastaustanne paperin kääntöpuolelle. Tällöin
numeroikaa vastauksenne kysymyksen mukaan.*

*Toivomme, että voitte palauttaa täytetyt lomakkeet 24.2.2012 mennessä
opintotoimistonne toimistosihteerille*

Tampereella 25.1.2012

Yhteistyöstänne kiittäen

Heini Solin ja Iina Koreasalo

heini.solin@taokk.tamk.fi & iina.koreasalo@taokk.tamk.fi

LIITE 1 (2/4)

1. Olen toiminut opettajana

- ☐ alle vuoden
- ☐ 1 - 5 vuotta
- ☐ 5 - 10 vuotta
- ☐ 11- 20 vuotta
- ☐ yli 20 vuotta

2. Koulutus

- ☐ ylempi korkeakoulututkinto
- ☐ alempi korkeakoulututkinto
- ☐ muu koulutus, mi-

kä_____

3. Oletteko suorittanut opettajan pedagogiset opinnot (60op)? ☐ kyllä

☐ ei

4. Millaisia käytänteitä teillä on opintosuunnitelman läpikäymiseen?

5. Millaisia haasteita olette kokeneet oppilaiden ohjaamisessa?

LIITE 1 (3/4)

6. Millä tavalla koette erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tukemisen?

7. Miten kodin ja koulun välistä yhteistyötä voidaan kehittää henkilökoh-
taisessa opintosuunnitelmaa laadittaessa?

8. Millaisia kokemuksia teillä on opiskelijoiden opinto-ohjauksesta?

9. Miten opettaja ja oppilaitos voivat toimia edistääkseen opiskelijoiden
ryhmytymistä?

10. Millaista tukea toivotte opinto- ohjaukselta oppilaitoksessanne (esim. lisäkoulutusta) ?

11. Mitä muuta haluatte sanoa opiskelijoiden opintojen ohjaamisen kehittämiseksi?

Kiitos vastauksistanne

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Opinto-ohjaajalle esitettiin 20.3.2012 seuraavat haastattelukysymykset:

- 1. Kuvaile miten opinto-ohjaus on tällä hetkellä järjestetty?***
- 2. Miten mielestäsi opettajat voivat tukea opiskelijoiden opintojen suunnittelua?***
- 3. Mitkä ovat opinto-ohjauksen haasteet ja kehittämisideat?***
- 4. Kuinka paljon opiskelijat keskeyttävät opintonsa? Minkä vuoksi?***